

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ε.Π.
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΚΣΤ' ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
«ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΒΩΛΟΣ»
Τμήμα: ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Β' Ειδική Φάση Σπουδών

Τίτλος μαθήματος:

**«Στοιχεία Διπλωματικού και Προξενικού
Δικαίου»**

Συγγραφέας:

Δρ. Αναστάσιος Γουργουρίνης
Λέκτορας Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

Αθήνα, Απρίλιος 2020

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	2
I. Πηγές διπλωματικού και προξενικού δικαίου	2
1. Διεθνές εθιμικό δίκαιο	2
2. Διεθνείς συνθήκες	3
3. Εθνικό δίκαιο	7
II. Έναρξη και τερματισμός διπλωματικών και προξενικών σχέσεων	8
1. Η έναρξη και τερματισμός των διπλωματικών σχέσεων	8
2. Η έναρξη και τερματισμός των προξενικών σχέσεων	11
III. Διπλωματική αποστολή και προξενική αρχή	12
1. Η διπλωματική αποστολή.....	12
2. Η προξενική αρχή.....	13
IV. Καθήκοντα διπλωματικών αποστολών και προξενικών αρχών	14
V. Υποχρεώσεις κρατών υποδοχής διπλωματικών αποστολών και προξενικών αρχών	16
1. Υποχρεώσεις κρατών διαπίστευσης έναντι διπλωματικών αποστολών	17
2. Υποχρεώσεις κρατών διαμονής έναντι προξενικών αρχών	18
VI. Προνόμια και ασυλίες διπλωματικών αντιπροσώπων και προξενικών λειτουργών	19
1. Προνόμια και ασυλίες διπλωματικών αντιπροσώπων	19
2. Προνόμια και ασυλίες προξενικών λειτουργών	23
VII. Personae non gratae και μη αποδεκτά πρόσωπα	26
VIII. Το καθεστώς του διπλωματικού ταχυδρόμου και του διπλωματικού σάκου που δεν συνοδεύεται από ταχυδρόμο	27
IX. Διπλωματική και προξενική προστασία για μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρίτες χώρες	30
Βιβλιογραφία	33
Διαδικτυακοί Τόποι	37

Εισαγωγή

Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι διεθνείς κανόνες που διέπουν τις διπλωματικές και προξενικές σχέσεις. Οι επιμέρους ενότητες της παρούσας σύνοψης προς διευκόλυνση των διδασκομένων ΟΕΥ αφορούν τόσο σε γενικά όσο και σε ειδικά θέματα που ανακύπτουν σχετικά.

Για τους σκοπούς της παρούσας συνοπτική περίληψης, η ανάλυση θα εκκινήσει από τις πηγές του διπλωματικού και προξενικού δικαίου (Μέρος Ι). Στη συνέχεια, θα εξεταστεί η έναρξη και ο τερματισμός διπλωματικών και προξενικών σχέσεων (Μέρος ΙΙ), η διπλωματική αποστολή και προξενική αρχή (Μέρος ΙΙΙ), τα καθήκοντα των διπλωματικών αποστολών και προξενικών αρχών (Μέρος ΙV), οι υποχρεώσεις των κρατών υποδοχής διπλωματικών αποστολών και προξενικών αρχών (Μέρος V), τα προνόμια και ασυλίες διπλωματικών αντιπροσώπων και προξενικών λειτουργών (Μέρος VI), τα *personae non gratae* και τα μη αποδεκτά πρόσωπα (Μέρος VII), το καθεστώς του διπλωματικού ταχυδρόμου και του διπλωματικού σάκου (Μέρος VIII), και τέλος τη διπλωματική και προξενική προστασία για μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρίτες χώρες (Μέρος IX).

Ι. Πηγές διπλωματικού και προξενικού δικαίου

1. Διεθνές εθιμικό δίκαιο

Ο θεσμός της πρέσβευσης, με την ενεργητική (αποστολή διπλωματικού αντιπροσώπου/προξενικού λειτουργού σε άλλο κράτος) και παθητική (αποδοχή διπλωματικού αντιπροσώπου/ προξενικού λειτουργού από άλλος κράτος) πτυχή του αποτελεί δικαίωμα όλων των κρατών, άρρηκτα

συνδεδεμένο με την έννοια της κυριαρχίας και της ανεξαρτησίας τους. Εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του κάθε κράτους το εάν θα αποφασίσει να διατηρεί ή να μη διατηρεί διπλωματικές επαφές με άλλο ή άλλα κράτη. Με άλλα λόγια, ο θεσμός της πρέσβευσης στο διεθνές δίκαιο εδράζεται στις αρχές της συναίνεσης και της αμοιβαιότητας, η δε η εγκαθίδρυση/διατήρηση διπλωματικών σχέσεων συνιστά επιλογή και όχι υποχρέωση – μόνη κύρωση σε περίπτωση απροθυμίας διατήρησης διπλωματικών σχέσεων είναι η διεθνής απομόνωση.

Το βασικό κανονιστικό θεμέλιο του θεσμού της πρέσβευσης εντοπίζεται στο (άγραφο) εθιμικό διεθνές δίκαιο. Η διαμόρφωση κανόνων του διεθνούς εθιμικού δικαίου προϋποθέτει τη συρροή του υλικού στοιχείου (δηλ. της γενικευμένης, αντιπροσωπευτικής και ομοιόμορφης πρακτικής κρατών) και του βουλευτικού στοιχείου (δηλ. της πεποίθησης ότι η πρακτική αυτή ακολουθείται ως άσκηση δικαιώματος ή υποχρέωσης σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο - *opinio juris sive necessitatis*).

Η πρακτική της ανταλλαγή διπλωματικών αντιπροσώπων και της παροχής σε αυτούς προνομίων και ασυλιών, ήδη από την Ελληνική αρχαιότητα, τη Ρωμαϊκή Εποχή, τη Βυζαντινή περίοδο, τον Μεσαίωνα, και ιδίως το Συνέδριο της Βιέννης του 1815 (οπότε και υιοθετήθηκε ο Κανονισμός για τη Διαβάθμιση των Διπλωματικών Υπαλλήλων - Regulation concerning the precedence of Diplomatic Agents), μέχρι και σήμερα, συνοδευόμενη από σχετική πεποίθηση δικαίου (*opinio juris*), έχει αναντίρρητα διαμορφώσει πλειάδα κανόνων διεθνούς εθίμου αναφορικά με τις διπλωματικές και προξενικές σχέσεις.

2. Διεθνείς συνθήκες

Οι πολυμερείς ή διμερείς διεθνείς συνθήκες αποτελούν κατ' εξοχήν πηγή του σύγχρονου διεθνούς δικαίου των προξενικών και

διπλωματικών σχέσεων μεταξύ κρατών. Η γραπτή αποτύπωση (κωδικοποίηση) του διεθνούς εθιμικού δικαίου αναφορικά με τις διπλωματικές και προξενικές σχέσεις των κρατών μέσω διεθνών συνθηκών επετεύχθη χάρη στο προπαρασκευαστικό έργο της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.). Η Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου, μόνιμο επικουρικό όργανο της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. το οποίο αποτελείται από 34 διακεκριμένους διεθνολόγους βάσει ισόρροπης γεωγραφικής κατανομής, έχει ως αποστολή την κωδικοποίηση και προοδευτική εξέλιξη του διεθνούς δικαίου, συχνά μέσω της εκπόνησης προσχεδίων διεθνών συνθηκών σε εξειδικευμένες θεματικές του διεθνούς δικαίου.

Στο πλαίσιο αυτό, ήδη από τη δεκαετία του 1950 η Επιτροπή ανέλαβε την εκπόνηση προσχεδίων συνθηκών για τις διπλωματικές και προξενικές σχέσεις, τα οποία προσχέδια υιοθετήθηκαν από διεθνείς διασκέψεις που έλαβαν χώρα στη Βιέννη υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε. και οδήγησαν στη συνομολόγηση της Σύμβασης της Βιέννης για τις Διπλωματικές Σχέσεις του 1961 (Vienna Convention on Diplomatic Relations), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 24.4.1964, έχει 192 συμβαλλόμενα μέρη, και την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με το Ν.Δ. 503/1979 (ΦΕΚ Α' 108), και της Σύμβαση της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις του 1963 (Vienna Convention on Consular Relations), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 19.3.1967, έχει 180 συμβαλλόμενα μέρη, και την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με το Ν. 1363/1983 (ΦΕΚ Α' 79). Η οικουμενική απήχηση των δύο Συμβάσεων της Βιέννης, και το γεγονός ότι η πλειοψηφία των διατάξεών τους, αποτελώντας προϊόν του κωδικοποιητικού έργου της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου, αντανakλά υφιστάμενο εθιμικό (γενικό) διεθνές δίκαιο, έχει επιβεβαιωθεί πολλάκις από διεθνή δικαιοδοτικά όργανα.

Πέρα όμως από τις δύο Συμβάσεις της Βιέννης του 1961 και του 1963 για τις διπλωματικές και προξενικές σχέσεις αντίστοιχα, έχουν

συνομολογηθεί και άλλες πολυμερείς διεθνείς συνθήκες, οικουμενικού ή περιφερειακού χαρακτήρα, οι οποίες ρυθμίζουν ειδικότερες πτυχές και αξίζουν αναφορά, όπως:

- η Σύμβαση για τις Ειδικές Αποστολές του 1969 (Convention on special missions) η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 21.6.1985 και την οποία η Ελλάδα η Ελλάδα δεν έχει κυρώσει,
- η Σύμβαση για την Πρόληψη και Τιμωρία Εγκλημάτων κατά Διεθνώς Προστατευομένων Προσώπων, συμπεριλαμβανομένων Διπλωματικών Υπαλλήλων του 1973 (Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 20.2.1977 και την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 1368/1983 (ΦΕΚ Α' 89),
- η Σύμβαση για την Αντιπροσώπευση Κρατών στις Σχέσεις τους με Διεθνείς Οργανισμούς Οικουμενικού Χαρακτήρα του 1975 (Vienna Convention on the Representation of States in their Relations with International Organizations of a Universal Character) η οποία δεν έχει έτι τεθεί σε ισχύ, και την οποία η Ελλάδα δεν έχει κυρώσει.
- η Ευρωπαϊκή σύμβαση για τα προξενικά καθήκοντα του 1967 (European Convention on Consular Functions), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 9.6.2011 και την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 1363/1983 (ΦΕΚ Α' 79),
- το Πρωτόκολλο του 1967 σχετικά με την προστασία των προσφύγων στην ανωτέρω Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα προξενικά καθήκοντα, το οποίο δεν έχει έτι τεθεί σε ισχύ,
- το Πρωτόκολλο του 1967 σχετικά με τα πολιτικά αεροσκάφη στην ανωτέρω Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα προξενικά καθήκοντα, το οποίο δεν έχει έτι τεθεί σε ισχύ,

- ο η Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί καταργήσεως της επικυρώσεως των εγγράφων συνταχθέντων υπό των διπλωματικών ή προξενικών πρακτόρων του 1968 (European Convention on the Abolition of Legalisation of Documents executed by Diplomatic Agents or Consular Officers) η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 14.8.1970 και την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 844/1978 (ΦΕΚ Α' 227).

Ιδιαίτερα συχνή είναι η πρακτική συνομολόγησης διμερών συνθηκών για ρύθμιση εκφάνσεων των διπλωματικών και προξενικών σχέσεων. Αντικείμενο των διμερών συνθηκών αυτών μπορεί να είναι η σύναψη διπλωματικών και προξενικών σχέσεων, η άσκηση των προξενικών καθηκόντων από τα προξενικά γραφεία των πρεσβειών, τα διπλωματικά και προξενικά προνόμια και ασυλίες κ.α., σύμφωνα με τα οριζόμενα στις Συμβάσεις της Βιέννης του 1961 και του 1963, ή ακόμα και κατ' επιτρεπόμενη παρέκκλιση από αυτά, π.χ. ενισχύοντας σε διμερές επίπεδο, στο πλαίσιο της αρχής της αμοιβαιότητας, την προστασίας που απολαμβάνουν στο κράτος διαμονής οι προξενικές αρχές του αποστέλλοντος Κράτους, οι διπλωματικοί αντιπρόσωποι και προξενικοί λειτουργοί, οι διπλωματικοί και προξενικοί υπάλληλοι και τα μέλη των οικογενειών τους.

Για παράδειγμα, η Ελληνική Δημοκρατία έχει συνομολογήσει τις κάτωθι, ενδεικτικά αναφερόμενες, διμερείς συμφωνίες στο πεδίο των διπλωματικών και προξενικών σχέσεων:

- ο Προξενική Σύμβαση μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με το Ν.Δ. 2619/ 1953 (ΦΕΚ Α' 310),
- ο Προξενική Σύμβαση μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας, την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 2106/1992 (ΦΕΚ Α' 202),

- ο Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Γεωργίας σχετικά με την άσκηση των προξενικών καθηκόντων από τα προξενικά γραφεία των Πρεσβειών των δύο χωρών, την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 2409/1996 (ΦΕΚ Α' 120),
- ο Πρωτόκολλο για τις προξενικές σχέσεις μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ουκρανίας, το οποίο η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 2728/1999 (ΦΕΚ Α' 124),
- ο Συμφωνία μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν για την άσκηση προξενικών καθηκόντων εκ μέρους των Προξενικών Γραφείων των Πρεσβειών των δύο Χωρών, την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 2611/1998 (ΦΕΚ Α' 111),
- ο Πρωτόκολλο για τη σύναψη διπλωματικών σχέσεων μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κορέας (ΥΑ Φ{0544/3/ΑΣ 256/Μ{5234, ΦΕΚ Α' 98/2001),
- ο Μνημόνιο Κατανόησης του 2011 μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κοινοπολιτείας της Αυστραλίας αναφορικά με διπλωματικά και προξενικά προνόμια και ασυλίες προσώπων με διπλή Ιθαγένεια, το οποίο η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 4107/2013 (ΦΕΚ Α' 7),
- ο Συμφωνία του 2017 μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με τα προξενικά προνόμια και ασυλίες, την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον Ν. 4661/2020 (ΦΕΚ Α' 24).

3. Εθνικό δίκαιο

Προφανής είναι η σημασία του εθνικού δικαίου του εκάστοτε κράτους αποστολής ή υποδοχής διπλωματικών αποστολών και προξενικών

αρχών. Η εθνική νομοθεσία σχεδόν πάντα περιέχει ρυθμίσεις αναφορικά με τα προνόμια και τις ασυλίες διπλωματικών αντιπροσώπων και προξενικών λειτουργιών, τις διευκολύνσεις που παρέχονται σε αυτούς, σύμφωνα πάντα με τις διεθνείς υποχρεώσεις του κράτους, όπως αυτές προκύπτουν βάσει του διεθνούς εθιμικού δικαίου και των πολυμερών ή διμερών διεθνών συνθηκών που έχει συνολογήσει το κράτος αυτό.

Παράλληλα όμως, το αποκλειστικό προνόμιο προσδιορισμού των προϋποθέσεων ένταξης στο διπλωματικό σώμα του εκάστοτε κράτους (όπως π.χ. προβλέπονται για την Ελληνική Δημοκρατία στο Π.Δ. 17/1999 *«Περί οργανώσεως και λειτουργίας της Διπλωματικής Ακαδημίας του Υπουργείου Εξωτερικών»* - ΦΕΚ Α' 10, όπως ισχύει) ανήκει στο κράτος αυτό και δεν αποτελεί ζήτημα ρυθμιζόμενο από το διεθνές δίκαιο.

II. Έναρξη και τερματισμός διπλωματικών και προξενικών σχέσεων

1. Η έναρξη και τερματισμός των διπλωματικών σχέσεων

Η έναρξη των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ δύο κρατών εξαρτάται πάντα από την αμοιβαία συναίνεσή τους. Η μεν αναγνώριση ενός κράτους από άλλο κράτος δεν συνεπάγεται αυτομάτως και τη μεταξύ τους έναρξη διπλωματικών σχέσεων, αλλά, αντίθετα, η δε έναρξη διπλωματικών σχέσεων μεταξύ δύο κρατών συνεπάγεται την αμοιβαία αναγνώριση του ενός από το άλλο. Η έναρξη των διπλωματικών σχέσεων σηματοδοτείται, συνήθως, από τη σύναψη μίας σχετικής

διεθνούς σύμβασης, ενώ επόμενο βήμα είναι ο διορισμός του αρχηγού της διπλωματικής αποστολής και του λοιπού προσωπικού της αποστολής. Οι αρχηγοί διπλωματικής αποστολής κατανέμονται σε τρεις τάξεις: α) πρεσβευτές ή νούντσιοι διαπιστευμένοι ενώπιον αρχηγών κρατών, β) απεσταλμένοι, υπουργοί ή ιντερνούντσιοι διαπιστευμένοι ενώπιον αρχηγών κρατών, γ) επιτετραμμένοι διαπιστευμένοι ενώπιον Υπουργών Εξωτερικών. Είθισται το κράτος διαπίστευσης να ενημερώνει προκαταβολικά το κράτος όπου θα γίνει η διαπίστευση για το πρόσωπο που θα διοριστεί ως αρχηγός της διπλωματικής αποστολής, ώστε να τύχει της «ευαρέστου αποδοχής» του κράτους αυτού, το οποίο και δεν είναι υποχρεωμένο να εξηγήσει τυχόν λόγους άρνησης παροχής της ευαρέστου αποδοχής αυτής. Το κράτος διαπίστευσης είναι, κατά τα άλλα, ελεύθερο να ορίζει όχι μόνο το πρόσωπο, αλλά και την τάξη του αρχηγού της διπλωματικής αποστολής.

Η επίσημη ανάληψη καθηκόντων του αρχηγού διπλωματικής αποστολής λαμβάνει χώρα μετά την επίδοση των «διαπιστευτηρίων» του (credentials) ή την με άλλο τρόπο γνωστοποίηση της άφιξής του στο. Διαπιστευτήρια είναι τα επίσημα έγγραφα με τα οποία το διαπιστεύον κράτος γνωρίζει επίσημα τον διορισμό του αρχηγού της διπλωματικής αποστολής στο κράτος όπου γίνεται η διαπίστευση και ζητεί την ευμενή αποδοχή του.

Τα διαπιστευτήρια επιδίδονται στον Αρχηγό και στο Υπουργείο Εξωτερικών του Κράτους όπου γίνεται η διαπίστευση μετά την άφιξη του αρχηγού της ξένης διπλωματικής αποστολής. Τα λοιπά μέλη της διπλωματικής αποστολής, συμπεριλαμβανομένου του διοικητικού, τεχνικού και υπηρετικού προσωπικού, δεν φέρουν διαπιστευτήρια του διαπιστεύοντος κράτους, δεν απαιτείται η εκ των προτέρων έγκριση από το κράτος στο οποίο έγινε η διαπίστευση, αλλά γνωστοποιείται στο Υπουργείο Εξωτερικών του κράτους στο οποίο έγινε η διαπίστευση ο διορισμός τους, η άφιξη και οριστική αναχώρηση ή η λήξη των

καθηκόντων τους, η άφιξη και οριστική αναχώρηση των μελών της οικογένειάς τους κ.λ.π. Ειδικά ως προς τους στρατιωτικούς, ναυτικούς και αεροπορικούς ακόλουθους της διπλωματικής αποστολής, το κράτος στο οποίο γίνεται η διαπίστευση μπορεί να ζητήσει να του γνωστοποιηθούν προκαταβολικά τα ονόματά τους ώστε να παρέχει την έγκρισή του σχετικά.

Πρέπει να σημειωθεί ότι επιτρέπεται, μετά από σχετική γνωστοποίηση, να διαπιστευθεί το ίδιο πρόσωπο ως αρχηγός διπλωματικής αποστολής ή να τοποθετηθεί μέλος του διπλωματικού προσωπικού σε περισσότερα του ενός κράτη στα οποία γίνεται η διαπίστευση, εφόσον τα εμπλεκόμενα αυτά κράτη δεν αντιτίθενται ρητά. Επιπλέον, περισσότερα κράτη δύνανται να διαπιστεύσουν το ίδιο πρόσωπο ως αρχηγό της διπλωματικής αποστολής τους σε άλλο Κράτος, εκτός εάν δεν συναινεί το κράτος στο οποίο γίνεται η διαπίστευση.

Τέλος, και εφόσον η συναίνεση και η αμοιβαιότητα αποτελούν θεμελίους λίθους των διπλωματικών σχέσεων, εάν αυτές εκλείψουν επέρχεται ο, προσωρινός ή μόνιμος, τερματισμός των διπλωματικών σχέσεων. Η έλλειψη συναίνεσης για τη συνέχιση διπλωματικών σχέσεων μπορεί να προκύψει, ενδεικτικά:

- ο λόγω πολιτικής απόφασης περί διακοπής των διπλωματικών σχέσεων
- ο λόγω πολέμου,
- ο λόγω ενσωμάτωσης ενός κράτους σε άλλο κράτος, διαίρεσης ενός κράτους σε δύο ή περισσότερα κράτη, ή ένωσης δύο ή περισσότερων κρατών σε ένα νέο κράτος,
- ο λόγω μη αναγνώρισης κράτους ή κυβέρνησης,
- ο για λόγους που ανάγονται στο πρόσωπο των διπλωματικών αντιπροσώπων.

2. Η έναρξη και τερματισμός των προξενικών σχέσεων

Όπως ακριβώς ισχύει για τις διπλωματικές σχέσεις, η έναρξη των προξενικών σχέσεων μεταξύ δύο κρατών εξαρτάται πάντα από την αμοιβαία συναίνεσή τους και σηματοδοτείται, συνήθως, από τη σύναψη μίας σχετικής διεθνούς σύμβασης. Περαιτέρω, η συγκατάθεση για την εγκαθίδρυση διπλωματικών σχέσεων μεταξύ δύο κρατών συνεπάγεται, εκτός αν υπάρχει αντίθετη ένδειξη, και την συγκατάθεση εγκαθίδρυσης προξενικών σχέσεων, ιδίως εν όψει του ότι τα προξενικά καθήκοντα μπορούν να ασκούνται και από προξενικά γραφεία διπλωματικών αποστολών. Εντούτοις, και σε αντίθεση με τις διπλωματικές σχέσεις, η έναρξη προξενικών σχέσεων μεταξύ δύο κρατών δεν συνεπάγεται απαραίτητα και την αμοιβαία αναγνώριση του ενός από το άλλο.

Το αποστέλλον κράτος είναι αυτό που προσδιορίζει την έδρα της προξενικής αρχής του, την τάξη της και την προξενική περιφέρεια όπου εκτείνονται τα καθήκοντα της προξενικής αρχής, υπό την αίρεση της έγκρισης όμως του κράτους διαμονής. Επιπλέον, μετά από σχετική γνωστοποίηση, το αποστέλλον Κράτος μπορεί να αναθέτει σε προξενική αρχή του εγκατεστημένη σε ένα κράτος την άσκηση προξενικών καθηκόντων σε άλλο κράτος, εφόσον τα εμπλεκόμενα αυτά κράτη δεν αντιτίθενται ρητά. Επιπλέον, προξενική αρχή ενός κράτους μπορεί να ασκεί προξενικά καθήκοντα και για λογαριασμό άλλου κράτους, εκτός εάν δεν συναινεί το κράτος διαμονής.

Οι αρχηγοί προξενικών αρχών κατανέμονται σε τέσσερις τάξεις: α) Γενικοί Πρόξενοι, β) Πρόξενοι, γ) Υποπρόξενοι, δ) Προξενικοί Πράκτορες. Η διαδικασία διορισμού του αρχηγού της προξενικής αρχής ομοιάζει με αυτή του διορισμού αρχηγού διπλωματικής αποστολής. Οι αρχηγοί προξενικών αρχών διορίζονται από το αποστέλλον κράτος, αλλά πρέπει να γίνονται αποδεκτοί για την άσκηση των καθηκόντων τους από το κράτος διαμονής.

Ο αρχηγός της Προξενικής Αρχής εφοδιάζεται από το αποστέλλον κράτους με το προξενικό δίπλωμα (*lettre de provision*), ή άλλο σχετικό έγγραφο, στο οποίο βεβαιώνεται η ιδιότητά του, προσδιορίζεται το ονοματεπώνυμό του, η κατηγορία και η τάξη του, η προξενική περιφέρεια και η έδρα της προξενικής αρχής.

Το προξενικό δίπλωμα διαβιβάζεται στο κράτος διαμονής συνήθως μέσω της διπλωματικής οδού και εφόσον ο αρχηγός της προξενικής αρχής γίνει αποδεκτός (δίχως να απαιτείται αιτιολογία σε περίπτωση τυχόν άρνησης), το κράτος διαμονής εκδίδει και παραδίδει στον πρόξενο το «εκτελεστήριο έγγραφο» (*exequatur*). Με το εκτελεστήριο έγγραφο παρέχεται επίσημα η έγκριση του κράτους διαμονής για την τοποθέτηση του αρχηγού της προξενικής αποστολής και την άσκηση των προξενικών καθηκόντων του στη συγκεκριμένη προξενική του περιφέρεια.

Τέλος, οι προξενικές σχέσεις δύναται να τερματιστούν, προσωρινά ή μόνιμα, *mutatis mutandis* για τους ίδιους λόγους με τις διπλωματικές σχέσεις (βλ. παραπάνω).

III. Διπλωματική αποστολή και προξενική αρχή

1. Η διπλωματική αποστολή

Η διπλωματική αποστολή αποτελείται από τον αρχηγό της και τα μέλη του διπλωματικού, του διοικητικού και τεχνικού και του υπηρετικού προσωπικού της. Ως μέλη του διπλωματικού προσωπικού νοούνται τα μέλη του προσωπικού της διπλωματικής αποστολής τα οποία έχουν διπλωματική ιδιότητα, ενώ μέλη του διοικητικού και τεχνικού προσωπικού είναι τα μέλη του προσωπικού της διπλωματικής

αποστολής τα οποία χρησιμοποιούνται στη διοικητική και τεχνική υπηρεσία της. Ως μέλη του υπηρετικού προσωπικού νοούνται τα μέλη της διπλωματικής αποστολής τα οποία χρησιμοποιούνται στην υπηρετική εργασία της, ενώ ιδιωτικοί υπηρέτες είναι τα πρόσωπα τα οποία δεν είναι υπάλληλοι του διαπιστεύοντος Κράτους, αλλά χρησιμοποιούνται στην ιδιωτική υπηρεσία μέλους της διπλωματικής αποστολής. Τέλος, ως διπλωματικοί πράκτορες νοούνται ο αρχηγός της διπλωματικής αποστολής και τα μέλη του διπλωματικού προσωπικού αυτής.

Τα μέλη του διπλωματικού προσωπικού της αποστολής έχουν κατά κανόνα την ιθαγένεια του διαπιστεύοντος κράτους, και δεν δύνανται να έχουν την ιθαγένεια του κράτους στο οποίο γίνεται η διαπίστευση, εκτός εάν αυτό συναινέσει. Είναι δυνατό να απαιτηθεί από το κράτος στο οποίο γίνεται η διαπίστευση ότι η αριθμητική δύναμή της σε προσωπικό διατηρηθεί εντός κάποιων ορίων, καθώς και να αρνηθεί να δεχθεί υπαλλήλους αυτής ορισμένης κατηγορίας.

2. Η προξενική αρχή

Οι προξενικές αρχές μπορεί να έχουν τη μορφή Γενικού Προξενείου, Προξενείου, Υποπροξενείου και Προξενικού Πρακτορείου. Μέλη της προξενικής αρχής είναι οι προξενικοί λειτουργοί, οι ειδικοί προξενικοί υπάλληλοι και τα μέλη του υπηρετικού προσωπικού. Προξενικοί λειτουργοί είναι τα πρόσωπα εντεταλμένα υπό την ιδιότητα αυτή για την άσκηση προξενικών καθηκόντων, συμπεριλαμβανομένου του αρχηγού της προξενικής αρχής. Παράλληλα, ειδικοί προξενικοί υπάλληλοι είναι τα πρόσωπά τα οποία χρησιμοποιούνται για τις διοικητικές ή τεχνικές υπηρεσίας της προξενικής αρχής, ενώ μέλη του υπηρετικού προσωπικού είναι τα πρόσωπα που εντάσσονται στην υπηρετική εργασία της προξενικής αρχής. Επίσης προβλέπονται δύο πρόσθετες

κατηγορίες: τα μέλη της οικογένειας των προξενικών λειτουργών και το ιδιωτικό προσωπικό της προξενικής αρχής.

Διακρίνονται οι εξής δύο κατηγορίες προξενικών υπαλλήλων: οι έμμισθοι (τακτικοί) προξενικοί υπάλληλοι και οι επίτιμοι (άμισθοι) προξενικοί υπάλληλοι. Οι έμμισθοι προξενικοί υπάλληλοι έχουν την ιθαγένεια του αποστέλλοντος κράτους, δεν επιτρέπεται να ασκούν άλλο επάγγελμα και απολαμβάνουν εκτεταμένα προνόμια και ασυλίες, ενώ οι άμισθοι προξενικοί υπάλληλοι έχουν την ιθαγένεια του κράτους διαμονής, ασκούν άλλο επάγγελμα (εφόσον συχνά εκτελούν την αποστολή τους σε εθελοντική βάση) και απολαμβάνουν ασυλίες μόνο στο πλαίσιο άσκησης των προξενικών καθηκόντων τους. Εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του κάθε αποστέλλοντος κράτους το εάν θα διορίσει επίτιμο πρόξενο, και του κάθε κράτους διαμονής το εάν θα δεχτεί επίτιμο πρόξενο.

IV. Καθήκοντα διπλωματικών αποστολών και προξενικών αρχών

Τα καθήκοντα της διπλωματικής αποστολής περιλαμβάνουν, ιδίως:

- την αντιπροσώπευση του διαπιστεύοντος κράτους στο κράτος όπου γίνεται η διαπίστευση,
- την προστασία των συμφερόντων του διαπιστεύοντος Κράτους και των υπηκόων του εντός της επικράτειας του κράτους όπου γίνεται η διαπίστευση, πάντα εντός των ορίων που θέτει το διεθνές δίκαιο,
- τις διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση του κράτους όπου γίνεται η διαπίστευση,

- ο την πληροφόρηση, με θεμιτά μέσα, των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων στην επικράτεια του κράτους όπου γίνεται η διαπίστευση,
- ο στην εν γένει προώθηση των φιλικών σχέσεων και την ανάπτυξη της οικονομικής, πολιτιστικής και επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ του διαπιστευόντος του κράτους όπου γίνεται η διαπίστευση,
- ο την άσκηση προξενικών καθηκόντων.

Τα, δε, καθήκοντα των προξενικών αρχών περιλαμβάνουν, ιδίως:

- ο την προστασία των συμφερόντων του αποστέλλοντος κράτους και των υπηκόων του εντός της επικράτειας του κράτους διαμονής, πάντα εντός των ορίων που θέτει το διεθνές δίκαιο,
- ο την ανάπτυξη εμπορικών, οικονομικών, πνευματικών και επιστημονικών σχέσεων μεταξύ του αποστέλλοντος κράτους και του κράτους της διαμονής και την προαγωγή των φιλικών μεταξύ τους σχέσεων,
- ο την πληροφόρηση, με θεμιτά μέσα, των εξελίξεων της εμπορικής, οικονομικής, πνευματικής και επιστημονικής ζωής του κράτους διαμονής και την ενημέρωση των ενδιαφερομένων προσώπων,
- ο την έκδοση διαβατηρίων και ταξιδιωτικών εγγράφων για τους υπηκόους του αποστέλλοντος κράτους, καθώς και τη θεωρήσεις εγγράφων για πρόσωπα που επιθυμούν να μεταβούν στο αποστέλλον κράτος,
- ο την παροχή συνδρομής και βοήθειας σε πρόσωπα, φυσικά και νομικά, ενήλικα ή ανήλικα, που έχουν την ιθαγένεια του αποστέλλοντος κράτους, καθώς και την διαφύλαξη των κάθε είδους συμφερόντων τους, σύμφωνα με τους νόμους και κανονισμούς του κράτους διαμονής,

- ο τη διενέργεια συμβολαιογραφικών, ληξιαρχικών και λοιπών πράξεων διοικητικής φύσεως στο μέτρο που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τους νόμους και κανονισμούς του κράτους διαμονής,
- ο την εκπροσώπηση υπηκόων του αποστέλλοντος κράτους ενώπιον των δικαστηρίων ή των άλλων αρχών του κράτους διαμονής σύμφωνα με τους νόμους και κανονισμούς του, όταν οι υπήκοοι αυτοί δεν δύνανται να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους,
- ο τη διαβίβαση δικαστικών και εξωδίκων πράξεων και την εκτέλεση δικαστικών παραγγελιών σύμφωνα με τα οριζόμενα σε διεθνείς συνθήκες και τους νόμους και κανονισμούς του κράτους διαμονής.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ενώ η διπλωματική αποστολή ασχολείται κατ' εξοχήν με πολιτικής φύσης θέματα, που ανάγονται ιδίως στο επίπεδο των διακρατικών σχέσεων, και αναπτύσσουν τη δραστηριότητά τους σε όλη την επικράτεια του κράτους στο οποίο έγινε η διαπίστευση, οι προξενικοί υπάλληλοι λειτουργούν ως δίαυλος επικοινωνίας με τις αρχές του κράτους διαμονής για ζητήματα κυρίως κοινωνική, οικονομική ή διοικητικής φύσης και για την προστασία των υπηκόων του αποστέλλοντος κράτους, με αρμοδιότητα όμως που περιορίζεται στην καθορισμένη προξενική περιφέρεια όπου υπηρετούν (και όχι στο σύνολο του εδάφους του κράτους διαμονής).

V. Υποχρεώσεις κρατών υποδοχής διπλωματικών αποστολών και προξενικών αρχών

1. Υποχρεώσεις κρατών διαπίστευσης έναντι διπλωματικών αποστολών

Θεμελιώδης υποχρέωση του κράτους στο οποίο έγινε η διαπίστευση είναι η τήρηση του απαραβίαστου των χώρων της διπλωματικής αποστολής, για την είσοδο στους οποίους απαιτείται η συγκατάθεση του αρχηγού της αποστολής. Ως χώροι της διπλωματικής αποστολής νοούνται τα κτίρια ή τμήματα κτιρίων τα οποία, ανεξαρτήτως κυριότητας, χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της αποστολής, περιλαμβανομένης και της κατοικίας του αρχηγού της διπλωματικής αποστολής. Οι χώροι της διπλωματικής αποστολής, με τα ευρισκόμενα σε αυτούς αντικείμενα, και τα μεταφορικά μέσα της αποστολής δεν δύναται να αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας, επίταξης, κατάσχεσης ή άλλου εκτελεστικού μέτρου.

Το διαπιστεύον κράτος και ο αρχηγός της διπλωματικής αποστολής απαλλάσσονται κάθε είδους φόρου ή τέλους επί των χώρων της αποστολής, που τους ανήκουν ή εκμισθώνουν, ενώ τα αρχεία και έγγραφα της αποστολής είναι απαραβίαστα πάντοτε και όπου και εάν αυτά βρίσκονται. Επιπλέον, το κράτος διαπίστευσης έχει την υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να αποτρέπει την κατάληψη ή τις ζημιές στους χώρους της διπλωματικής αποστολής.

Επιπλέον υποχρέωση του κράτους διαπίστευσης είναι το να παρέχει κάθε διευκόλυνση στη διπλωματική αποστολή ώστε αυτή να δύναται να εκπληρώσει αποτελεσματικά τα καθήκοντά της, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας μετακίνησης και κυκλοφορίας των μελών της αποστολής στην επικράτειά του, καθώς και της ελευθερίας επικοινωνίας της αποστολής για επίσημους σκοπούς, με την επιφύλαξη της νομοθεσίας του κράτους διαπίστευσης αναφορικά με περιοχές όπου απαγορεύεται ή περιορίζεται η είσοδος για λόγους εθνικής ασφάλειας, Η, δε, αλληλογραφία σχετική με τη διπλωματική αποστολή και τα καθήκοντά

της είναι επίσης απαραβίαστη, ενώ ο διπλωματικός σάκκος, επί της αρχής τουλάχιστον, δεν δύναται ούτε να ανοιχθεί ούτε να παρακρατηθεί (βλ. και παρακάτω).

Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση προσωρινής ή οριστικής ανάκλησης της αποστολής ή διακοπής των διπλωματικών σχέσεων ή και σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, τα κράτη οφείλουν να σέβονται και να προστατεύουν τους χώρους, τα αρχεία και την περιουσία των διπλωματικών αποστολών.

2. Υποχρεώσεις κρατών διαμονής έναντι προξενικών αρχών

Υποχρεώσεις κρατών διαμονής έναντι προξενικών αρχών ομοιάζουν με αυτές έναντι των διπλωματικών αποστολών. Ως εκ τούτου, το κράτος διαμονής υποχρεούται να απαλλάσσει τις προξενικές υπηρεσίες από κάθε είδους φόρους και τέλη, να διασφαλίζει το δικαίωμα επικοινωνίας μεταξύ της προξενικής αρχής και του αποστέλλοντος κράτους, να παρέχει ελευθερία κίνησης και κυκλοφορίας εντός του εδάφους του, να τηρεί το, επί της αρχής, απαραβίαστο της επίσημης αλληλογραφίας και του προξενικού σάκου κ.λ.π. Επιπλέον, το κράτος διαμονής οφείλει να διασφαλίζει το απαραβίαστο των προξενικών χώρων, νοούμενων ως των κτιρίων ή τμημάτων κτιρίων τα οποία, ανεξαρτήτως κυριότητας, χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τους σκοπούς της προξενικής αρχής.

Επιπρόσθετα, το κράτος διαμονής πρέπει να εξασφαλίζει το δικαίωμα των προξενικών αρχών να ενημερώνουν άμεσα τους υπηκόους του αποστέλλοντος κράτους για τα δικαιώματά τους, να ενημερώνονται στην περίπτωση θανάτου τους, για ζητήματα επιμέλειας ανηλίκου, καθώς και για πλοία νηολογημένα στο αποστέλλον κράτος που έχουν ναυαγήσει ή εξοκείλει στην αιγιαλίτιδα ζώνη ή τα εσωτερικά ύδατα του κράτους διαμονής.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι η διασφάλιση της ελευθερίας επικοινωνίας μεταξύ προξενικών αρχών και υπηκόων του αποστέλλοντος κράτους, ιδίως όταν υπήκοος του αποστέλλοντος κράτους συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ή τίθεται σε κάθε είδους προσωπική κράτηση. Στην περίπτωση αυτή, η προξενική αρχή θα πρέπει να ειδοποιηθεί αμελλητί ώστε οι προξενικοί λειτουργοί να μεταβούν στον εν λόγω υπήκοο του αποστέλλοντος κράτους, και να έρθουν σε επαφή μαζί του αναφορικά με τη νομική του κατάσταση, εκτός αν αυτός αντιτίθεται. Οι δε αρχές του κράτους διαμονής όταν συλλαμβάνεται αλλοδαπός θα πρέπει να τον ενημερώνουν σχετικά με τη δυνατότητά του να επικοινωνεί με τις προξενικές αρχές της χώρας του.

VI. Προνόμια και ασυλίες διπλωματικών αντιπροσώπων και προξενικών λειτουργών

1. Προνόμια και ασυλίες διπλωματικών αντιπροσώπων

Το πρόσωπο του αρχηγού της διπλωματικής αποστολής και των μέλων του διπλωματικού προσωπικού αυτής είναι απαραβίαστο και αυτοί δεν μπορούν να υποβληθούν σε κανενός είδους σύλληψη ή κράτηση. Το κράτος διαπίστευσης πρέπει να μεταχειρίζεται τους διπλωματικούς πράκτορες με τον δέοντα σεβασμό και να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα προς παρεμπόδιση κάθε προσβολής κατά του προσώπου, της ελευθερίας και της αξιοπρεπείας τους. Η ιδιωτική κατοικία των διπλωματικών πρακτόρων απολαμβάνει το απαραβίαστο και την προστασία των χώρων της διπλωματικής αποστολής, ενώ το ίδιο απαραβίαστο ισχύει για τα έγγραφα, την αλληλογραφία και αγαθά τους.

Κεντρικής σημασίας είναι η ποινική, αστική και διοικητική ετεροδικία που απολαμβάνουν οι διπλωματικοί πράκτορες, που κάμπτεται μόνο όταν αφορά σε:

- ο εμπράγματη αγωγή που αφορά σε ιδιωτικό ακίνητο στο έδαφος του κράτους διαπίστευσης, εκτός εάν ο διπλωματικός πράκτορας κατέχει το ακίνητο αυτό για λογαριασμό του διαπιστεύοντος κράτους για τους σκοπούς της αποστολής,
- ο αγωγή που αφορά σε κληρονομία, στην οποία ο διπλωματικός πράκτορας εμφανίζεται ως εκτελεστής διαθήκης, διαχειριστής, κληρονόμος ή κληροδόχος ιδίω τίτλω και όχι στο όνομα του διαπιστεύοντος κράτους,
- ο αγωγή που αφορά σε οποιαδήποτε επαγγελματική ή εμπορική δραστηριότητα, του διπλωματικού πράκτορα στο έδαφος του κράτους διαπίστευσης εκτός των επισήμων καθηκόντων του.

Περαιτέρω, ο διπλωματικός πράκτορας απαλλάσσεται από το καθεστώς κοινωνικών ασφαλίσεων, δεν υποχρεούται να καταθέτει ως μάρτυρας σε δίκες, ούτε να υπόκειται σε κανενός είδους μέτρο αναγκαστικής εκτέλεσης (με την επιφύλαξη των ανωτέρω περιπτώσεων, και πάλι όμως υπό τον όρο ότι η εκτέλεση δύναται να πραγματοποιηθεί χωρίς να προσβάλλεται το απαραβίαστο του προσώπου ή της κατοικίας του).

Εξυπακούεται ότι το διαπιστεύον κράτος μπορεί, εφόσον το επιθυμεί να δύναται να παραιτηθεί, ρητώς κατά προτίμηση, από την ετεροδικία των διπλωματικών πρακτόρων του και των λοιπών προσώπων που απολαμβάνουν αυτή. Επιπρόσθετα, εάν ο διπλωματικός πράκτορας εγείρει ο ίδιος αγωγή ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους διαπίστευσης, δεν δικαιούται πλέον να επικαλεσθεί την ετεροδικία του ως προς κάθε τυχόν ανταγωγή που άμεσα συνδέεται προς την κυρία αγωγή του. Σε κάθε, δε, περίπτωση, παραίτηση από την αστική και διοικητική ετεροδικία δεν θεωρείται συνεπάγεται και την αυτόματη

παραίτηση από την ετεροδικία ως προς τα μέτρα εκτέλεσης, για την οποία είναι αναγκαία ξεχωριστή παραίτηση.

Οι διπλωματικοί πράκτορες απαλλάσσονται από κάθε είδους φόρους και τέλη εξαιρουμένων:

- ο εμμέσων φόρων που είναι ενσωματωμένοι στην τιμή εμπορευμάτων ή υπηρεσιών στο κράτος διαπίστευσης,
- ο φόρων και τελών επί των ιδιωτικών ακινήτων στο έδαφος του κράτους διαπίστευσης, εκτός εάν τα κατέχει ο διπλωματικός πράκτορας για λογαριασμό του διαπιστεύοντος κράτους δια τους σκοπούς της αποστολής,
- ο δικαιωμάτων κληρονομίας εισπραττόμενων από το κράτος διαπίστευσης,
- ο φόρων και τελών επί ιδιωτικών εισοδημάτων που προέρχονται από το κράτος διαπίστευσης και φόρων επί του κεφαλαίου των επενδύσεων το κράτος διαπίστευσης,
- ο φόρων και τελών εισπραττόμενων ως αμοιβή για παρασχεθείσες ειδικές υπηρεσίες,
- ο δικαιωμάτων μεταγραφής, δικαστικών, υποθήκης και χαρτοσήμου όσον αφορά τα ακίνητα, εκτός από φόρους ή τέλη επί των χώρων της διπλωματικής αποστολής.

Στο ίδιο πνεύμα, οι διπλωματικοί πράκτορες απαλλάσσονται από κάθε είδους προσωπική παροχή, δημόσια υπηρεσία και στρατιωτικό βάρος, ενώ τα είδη που προορίζονται για την επίσημη χρήση της διπλωματικής αποστολής, την προσωπική χρήση του διπλωματικού πράκτορα ή των συγκατοικώντων μελών της οικογένειάς του, απαλλάσσονται από κάθε είδους τελωνειακά δικαιώματα, τέλη και έξοδα. Όλα τα προαναφερθέντα προνόμια και ασυλίες των διπλωματικών πρακτόρων τα απολαμβάνουν και τα συγκατοικούντα μέλη της οικογενείας τους, εφ' όσον δεν έχουν την ιθαγένεια του κράτους διαπίστευσης.

Τα μέλη του διοικητικού και τεχνικού προσωπικού της διπλωματικής αποστολής, και τα συγκατοικούντα μέλη των οικογενειών τους, απολαμβάνουν επίσης τα ίδια προνόμια και ασυλίες, εφ' όσον δεν έχουν την ιθαγένεια του κράτους διαπίστευσης ή δεν έχουν την μόνιμη διαμονή τους στο κράτος διαπίστευσης, αλλά δεν απολαμβάνουν αστική και διοικητική ετεροδικία για πράξεις εκτός της ασκήσεως των επισήμων καθηκόντων τους.

Τα μέλη του υπηρετικού προσωπικού της αποστολής, εφ' όσον δεν έχουν την ιθαγένεια του κράτους διαπίστευσης ή δεν έχουν την μόνιμη διαμονή τους στο κράτος διαπίστευσης, απολαμβάνουν ετεροδικία μόνο για τας πράξεις κατά την άσκηση των καθηκόντων των, και απαλλάσσονται από φόρους και τέλη μόνο επί των αποδοχών που λαμβάνουν για τις υπηρεσίες τους.

Οι ιδιωτικοί υπηρέτες των μελών της διπλωματικής αποστολής, εφ' όσον δεν έχουν την ιθαγένεια του κράτους διαπίστευσης ή δεν έχουν την μόνιμη διαμονή τους στο κράτος διαπίστευσης, απαλλάσσονται από φόρους και τέλη μόνο επί των αποδοχών που λαμβάνουν για τις υπηρεσίες τους, ενώ δεν απολαμβάνουν λοιπά προνόμια και ασυλίες.

Τέλος, οι διπλωματικοί πράκτορες που έχουν την ιθαγένεια του κράτους διαπίστευσης ή διαμένουν μόνιμα σε αυτό δεν απολαμβάνουν των προνομίων της ετεροδικίας και του απαραβιάστου παρά μόνο για επίσημες πράξεις που έλαβαν χώρα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Τα λοιπά μέλη του προσωπικού της διπλωματικής αποστολής και οι ιδιωτικοί υπηρέτες, που έχουν την ιθαγένεια του κράτους διαπίστευσης ή διαμένουν μόνιμα σε αυτό δεν απολαμβάνουν προνόμια και ασυλίες.

2. Προνόμια και ασυλίες προξενικών λειτουργών

Οι προξενικοί λειτουργοί απολαμβάνουν μεν ασυλίες και προνόμια, αλλά σε πιο περιορισμένο βαθμό, λόγω του πιο περιορισμένου σε σημασία ρόλου τους σε σύγκριση με τους διπλωματικούς πράκτορες.

Ειδικότερα, οι προξενικοί λειτουργοί διαθέτουν μη απόλυτο προσωπικό απαραβίαστο, μια και δεν μπορούν να συλληφθούν ή να προφυλακιστούν, παρά μόνο σε περίπτωση σοβαρού εγκλήματος και μετά από απόφαση αρμόδιας δικαστικής αρχής. Μάλιστα, ο προξενικός υπάλληλος υποχρεούται να παρουσιάζεται ενώπιον των αρμοδίων αρχών του κράτους διαμονής όταν κινηθεί εναντίον του ποινική διαδικασία. Εάν συλληφθεί ή προφυλακιστεί προξενικός λειτουργός ή κινηθεί ποινική δίωξη εναντίον του, το κράτος διαμονής πρέπει να ενημερώσει αμελλητί τον αρχηγό της προξενικής αρχής ή και το αποστέλλον κράτος μέσω της διπλωματικής οδού.

Οι προξενικοί λειτουργοί και οι ειδικοί προξενικοί υπάλληλοι απολαμβάνουν αστική και διοικητική ετεροδικία για πράξεις που έλαβαν χώρα κατά την εκτέλεση των προξενικών καθηκόντων τους, εκτός από την περίπτωση:

- ο αγωγής λόγω σύναψης συμβολαίου από τον προξενικό λειτουργό ή ειδικό προξενικό υπάλληλο, ο οποίος δεν συνήψε τη συμβόλαιο αυτό, ρητά ή σιωπηρά, υπό την ιδιότητα του αντιπροσώπου του αποστέλλοντος κράτους,
- ο αγωγής τρίτου από ζημία που προκλήθηκε από ατύχημα στο κράτος διαμονής με όχημα, πλοίο ή αεροσκάφος.

Τα μέλη της προξενικής αρχής μπορούν να κληθούν να καταθέσουν ως μάρτυρες σε δικαστικές ή διοικητικές διαδικασίες, εκτός εάν αφορούν αυτές σε συμβάντα σχετιζόμενα προς την άσκηση των καθηκόντων

τους. Σε κάθε περίπτωση, εάν προξενικός λειτουργός αρνηθεί να καταθέσει ως μάρτυρας, δεν μπορεί να του επιβληθεί κανένα μέτρο εξαναγκασμού ή άλλη κύρωση από το κράτος διαμονής. Παράλληλα, τα μέλη της προξενικής αρχής μπορούν να αρνηθούν την εξέτασή τους ως πραγματογνώμονες περί του εθνικού δικαίου του αποστέλλοντος κράτους.

Αυτονοήτως, το αποστέλλον κράτος μπορεί, εφόσον το επιθυμεί να δύναται να παραιτηθεί, ρητώς πάντοτε, από την ετεροδικία των μελών της προξενικής αρχής του. Επιπρόσθετα, εάν ο προξενικός λειτουργός εγείρει ο ίδιος αγωγή ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους διαμονής, δεν δικαιούται πλέον να επικαλεσθεί την ετεροδικία του ως προς κάθε τυχόν ανταγωγή που άμεσα συνδέεται προς την κυρία αγωγή του. Σε κάθε, δε, περίπτωση, παραίτηση από την αστική και διοικητική ετεροδικία δεν θεωρείται συνεπάγεται και την αυτόματη παραίτηση από την ετεροδικία ως προς τα μέτρα εκτέλεσης, για την οποία είναι αναγκαία ξεχωριστή παραίτηση.

Ενώ τα μέλη του υπηρετικού προσωπικού απαλλάσσονται μόνο από τους φόρους και τα τέλη επί του μισθού τον οποίον εισπράττουν για τις υπηρεσίες τους, οι προξενικοί λειτουργοί και οι ειδικοί προξενικοί υπάλληλοι, καθώς και τα συνοικούντα μέλη της οικογενείας τους, απαλλάσσονται:

- ο από την υποχρέωση καταγραφής του ίδιου και των μελών της οικογένειας του στα προβλεπόμενα βιβλία αλλοδαπών και των αδειών διαμονής (εκτός εάν ο ειδικός προξενικός υπάλληλος δεν είναι μόνιμος υπάλληλος του αποστέλλοντος κράτους ή ασκεί ιδιωτική απασχόληση κερδοσκοπικού χαρακτήρα στο κράτος διαμονής),
- ο από την υποχρέωση παροχής άδειας εργασίας (εντούτοις, από την υποχρέωση αυτή δεν απαλλάσσονται τα μέλη του ιδιωτικού

προσωπικού των προξενικών λειτουργιών και ειδικών προξενικών υπαλλήλων, εάν ασκούν και άλλη ιδιωτική απασχόληση κερδοσκοπικού χαρακτήρα στο κράτος διαμονής),

- ο από το καθεστώς κοινωνικών ασφαλίσεων (εντούτοις, από την υποχρέωση αυτή δεν απαλλάσσονται τα μέλη του ιδιωτικού προσωπικού των προξενικών λειτουργιών και ειδικών προξενικών υπαλλήλων, εάν δεν βρίσκονται στην αποκλειστική υπηρεσία των μελών της Προξενικής Αρχής, ή είναι υπήκοοι του κράτους διαμονής ή έχουν σε αυτό την μόνιμη κατοικία τους),
- ο από κάθε είδους φόρο και τέλος (εξαιρουμένων των εμμέσων φόρων, των φόρων και τελών επί ιδιωτικών ακινήτων κειμένων στο εδάφος του κράτους διαμονής, των φόρων κληρονομιών και μεταβιβάσεων εισπραττόμενων από το κράτος διαμονής, φόρων και τελών επί ιδιωτικών εισοδημάτων, φόρων και τελών εισπραττόμενων σε αντάλλαγμα ειδικώς παρεχόμενων υπηρεσιών, τελών μεταγραφών, δικαστικών, υποθηκών και χαρτοσήμου).

Στο ίδιο πνεύμα, τα είδη που προορίζονται για την επίσημη χρήση της προξενικής αρχής, την προσωπική χρήση του προξενικού λειτουργού και των μελών της συγκατοικούντων οικογενείας του, απαλλάσσονται από κάθε είδους τελωνειακά δικαιώματα, τέλη και έξοδα. Τα μέλη της προξενικής αρχής, καθώς και τα συνοικούντα μέλη της οικογενείας τους, απαλλάσσονται από κάθε προσωπική παροχή και κάθε υπηρεσία δημοσίας ωφελείας.

Τα προνόμια και οι ασυλίες των επίτιμων προξενικών λειτουργιών διαφοροποιούνται ελαφρώς σε σχέση με αυτά των έμμισθων προξενικών λειτουργών. Για παράδειγμα, οι επίτιμοι προξενικοί λειτουργοί, που ασκούν επαγγελματική ή εμπορική δραστηριότητα για ίδιον όφελος στο κράτος διαμονής δεν απαλλάσσονται από τις υποχρεώσεις ως προς την καταγραφή στα βιβλία αλλοδαπών του

κράτους διαμονής και ως προς την άδεια διαμονής, ενώ απολαμβάνουν φορολογικές απαλλαγές μόνο επί των αποζημιώσεων και αποδοχών που λαμβάνουν από το αποστέλλον κράτος.

VII. Personae non gratae και μη αποδεκτά πρόσωπα

Εφόσον θεμέλιο των διπλωματικών και προξενικών σχέσεων είναι η συναίνεση και η αμοιβαιότητα, κάθε κράτος διαπίστευσης δύναται ανά πάσα στιγμή, ακόμα και πριν την άφιξη στο έδαφός του, και χωρίς να υποχρεούται να αιτιολογήσει την απόφασή του, να ενημερώσει το διαπιστεύον κράτος ότι ο αρχηγός ή άλλο μέλος του διπλωματικού προσωπικού της αποστολής αποτελεί πρόσωπο μη αρεστόν (*persona non grata*), ή ότι κάθε άλλο μέλος του προσωπικού της αποστολής είναι μη αποδεκτό (*non acceptable*). Ως εκ τούτου, η κήρυξη προσώπου ως *persona non grata* ή ως μη αποδεκτού μπορεί να ανάγεται σε λόγους που είτε αφορούν στο πρόσωπο του διπλωματικού αντιπροσώπου (π.χ. ανάρμοστη συμπεριφορά), είτε όχι (π.χ. ως κύρωση εναντίον του διαπιστεύοντος κράτους). Το διαπιστεύον κράτος τότε πρέπει, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, είτε να ανακαλέσει το εν λόγω πρόσωπο, είτε να το απαλλάξει από τα καθήκοντα του: σε διαφορετική περίπτωση, το κράτος διαπίστευσης θα μπορεί πλέον να αρνηθεί να του αναγνωρίζει την ιδιότητα του μέλους της διπλωματικής αποστολής.

Τα αυτά ισχύουν και στο πλαίσιο των προξενικών σχέσεων. Το κράτος διαμονής μπορεί ανά πάσαν στιγμήν, ακόμα και ενώ ο προξενικός λειτουργός βρίσκεται ακόμα στο αποστέλλον κράτος, να ενημερώσει ότι αυτός είναι *persona non grata* ή ότι άλλο μέλος του προξενικού προσωπικού είναι μη αποδεκτό. Το αποστέλλον κράτος τότε πρέπει είτε να ανακαλέσει το εν λόγω πρόσωπο ή να το απαλλάξει από τα καθήκοντα του, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος: σε διαφορετική

περίπτωση, το κράτος διαμονής θα ανακαλέσει το εκτελεστήριο έγγραφο.

VIII. Το καθεστώς του διπλωματικού ταχυδρόμου και του διπλωματικού σάκου που δεν συνοδεύεται από ταχυδρόμο

Μεταξύ των εργασιών της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου του Ο.Η.Ε. συγκαταλέγονται και αυτές σχετικά με το καθεστώς του διπλωματικού ταχυδρόμου και του διπλωματικού σάκου που δεν συνοδεύεται από ταχυδρόμο. Οι εργασίες της Επιτροπής κατέληξαν σε σχέδιο άρθρων αναφορικά με τον διπλωματικό ταχυδρόμο και τον διπλωματικό σάκο που χρησιμοποιείται για τις επίσημες επικοινωνίες ενός κράτους με τις διπλωματικές αποστολές του, τις προξενικές αρχές ή τις αντιπροσωπείες του, οπουδήποτε και αν βρίσκονται.

Ειδικότερα, το σχέδιο άρθρων της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου χρησιμοποιεί ως βάση τις διατάξεις των Συμβάσεων της Βιέννης το 1961 και του 1963 για τις διπλωματικές και προξενικές σχέσεις αναφορικά με το καθεστώς του διπλωματικού ταχυδρόμου και του διπλωματικού σάκου, τις οποίες και συμπληρώνουν, στο πλαίσιο άσκησης κωδικοποίησης του διπλωματικού και προξενικού δικαίου. Το σχέδιο άρθρων της Επιτροπής εκκινεί από την επιβεβαίωση της υποχρέωσης των κρατών υποδοχής, αλλά και διέλευσης, να επιτρέπουν και να διασφαλίζουν το απαραβίαστο της επικοινωνίας μέσω διπλωματικού ταχυδρόμου ή διπλωματικού σάκου. Εντούτοις, εξίσου σαφής είναι και η αυτονόητη υποχρέωση του κράτους αποστολής του διπλωματικού ταχυδρόμου ή διπλωματικού σάκου να μεριμνά ώστε τα εν λόγω προνόμια και ασυλίες να μην χρησιμοποιούνται κατά τρόπο ασυμβίβαστο με το αντικείμενο και τον σκοπό των διπλωματικών και

προξενικών σχέσεων, πάντοτε με σεβασμό προς τους νόμους και τους κανονισμούς του κράτους υποδοχής και του κράτους διέλευσης.

Τα κράτη αποστολής, οι διπλωματικές αποστολές και οι προξενικές αρχές τους μπορούν να διορίζουν ελεύθερα τον διπλωματικό ταχυδρόμο (ο οποίος κατ' αρχήν πρέπει να έχει την ιθαγένεια του κράτους αποστολής και όχι την ιθαγένεια του κράτους υποδοχής), παρέχοντάς του επίσημο έγγραφο που αναφέρει την ιδιότητά του, τα προσωπικά του στοιχεία, συμπεριλαμβανομένου του ονόματός του και της επίσημης θέσης ή του βαθμού του, καθώς και τον αριθμό των δεμάτων που αποτελούν την διπλωματική αποσκευή που συνοδεύεται από αυτόν και τον τελικό προορισμό. Καθήκον του διπλωματικού ταχυδρόμου είναι η φύλαξη της διπλωματικής αποσκευής και η παράδοση στον παραλήπτη της.

Το κράτος υποδοχής μπορεί, ανά πάσα στιγμή, ακόμα και πριν φτάσει στην επικράτειά του, και χωρίς να χρειάζεται να αιτιολογήσει την απόφασή του, να κοινοποιήσει στο κράτος αποστολής ότι ο διπλωματικός ταχυδρόμος είναι *persona non grata* ή μη αποδεκτός. Στην περίπτωση αυτή το κράτος αποστολής είτε πρέπει να ανακαλέσει τον διπλωματικό ταχυδρόμο, είτε να τον απαλλάξει από τα καθήκοντά του.

Το κράτος υποδοχής και το κράτος διέλευσης έχουν την υποχρέωση να παρέχουν στον διπλωματικό ταχυδρόμο όλες τις απαραίτητες διευκολύνσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων του, να του επιτρέπουν την είσοδο στο έδαφός τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, και με την επιφύλαξη της νομοθεσίας τους αναφορικά με περιοχές όπου απαγορεύεται ή περιορίζεται η είσοδος για λόγους εθνικής ασφάλειας, να του παρέχουν την απαραίτητη ελευθερία κυκλοφορίας στην επικράτειά τους για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Ο διπλωματικός ταχυδρόμος απολαμβάνει απαραβίαστο του προσώπου του, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του και δεν υποβάλλεται σε καμία μορφή σύλληψης ή κράτησης. Επίσης, απολαμβάνει ποινική, αστική και διοικητική ετεροδικία για πράξεις που εκτελούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Εντούτοις, η ετεροδικία αυτή δεν επεκτείνεται σε αγωγές αποζημίωσης λόγω ατυχήματος στο οποίο εμπλέκεται όχημα, στο βαθμό που οι ζημιές αυτές δεν μπορούν να ανακτηθούν από την ασφαλιστική κάλυψη (την οποία υποχρεούται να έχει ο ταχυδρόμος). Κανένα μέτρο αναγκαστικής εκτέλεσης δεν μπορεί να ληφθεί σε βάρος του διπλωματικού ταχυδρόμου, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες δεν απολαμβάνει ασυλία και υπό την προϋπόθεση ότι τα σχετικά μέτρα ληφθούν χωρίς να παραβιάζεται το απαραβίαστο του προσώπου του, της προσωρινής του διαμονής ή της διπλωματικού σάκου που του έχει ανατεθεί. Επίσης, ο διπλωματικός ταχυδρόμος δεν υποχρεούται να καταθέσει ως μάρτυρας απαλλάσσεται από *δασμούς, τέλη και φόρους*, ενώ μόνο το κράτος αποστολής μπορεί, εάν το επιθυμεί, να παραιτηθεί, ρητώς και με κοινοποίηση στο κράτος υποδοχής, από τις ασυλίες του διπλωματικού ταχυδρόμου του.

Ο διπλωματικός σάκος πρέπει να περιέχει μόνο επίσημη αλληλογραφία και έγγραφα ή αντικείμενα που προορίζονται αποκλειστικά για επίσημη χρήση, είναι απαραβίαστη, δεν ανοίγεται και δεν παρακρατείται, εξαιρείται από κάθε είδους εξέταση, μέσω ηλεκτρονικών ή άλλων τεχνικών συσκευών, και απαλλάσσεται από *δασμούς, φόρους και συναφείς επιβαρύνσεις*, εκτός από τα τέλη αποθήκευσης, και παρόμοιες υπηρεσίες που παρέχονται. Ωστόσο, εάν οι αρμόδιες αρχές του κράτους υποδοχής ή του κράτους διέλευσης έχουν σοβαρούς λόγους να πιστεύουν ότι ο διπλωματικός σάκος δεν περιέχει επίσημη αλληλογραφία και έγγραφα ή αντικείμενα που προορίζονται αποκλειστικά για επίσημη χρήση, μπορούν να

ζητήσουν το άνοιγμα του σάκου παρουσία αντιπροσώπου του κράτους αποστολής, και σε περίπτωση που το κράτος αποστολής αρνηθεί, τότε ο σάκος επιστρέφεται στον τόπο αποστολής της.

ΙΧ. Διπλωματική και προξενική προστασία για μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρίτες χώρες

Τα Άρθρα 20 και 23 Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρα 17 και 20 της ΣΕΚ) και το Άρθρο 46 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζουν σε κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους το δικαίωμα να απολαμβάνει στο έδαφος τρίτης χώρας, στην οποία δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος την υπηκοότητα του οποίου έχει, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού.

Στο πλαίσιο αυτό, η Οδηγία (ΕΕ) 2015/637 του Συμβουλίου της 20ής Απριλίου 2015 *«περί των μέτρων συντονισμού και συνεργασίας προς διευκόλυνση της προξενικής προστασίας για μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της Ένωσης σε τρίτες χώρες και την κατάργηση της απόφασης 95/553/ΕΚ»* συνεισφέρει σημαντικά στην περαιτέρω διευκόλυνση της προξενικής προστασίας μη αντιπροσωπευόμενων πολιτών της Ένωσης, μη θίγοντας, κατά τα άλλα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το διεθνές εθνικό δίκαιο και τις Συμβάσεις της Βιέννης του 1961 και του 1963 για τις διπλωματικές και προξενικές σχέσεις, που τα κράτη μέλη εφαρμόζουν συμφώνως προς το ενωσιακό δίκαιο.

Ειδικότερα, η Οδηγία ορίζει ότι πολίτες της Ένωσης θα πρέπει να θεωρούνται μη αντιπροσωπευόμενοι πολίτες σε τρίτη χώρα εάν το κράτος μέλος την ιθαγένεια του οποίου έχουν δεν έχει πρεσβεία ή προξενείο εγκατεστημένα σε μόνιμη βάση σε αυτή την τρίτη χώρα, ή εάν δεν έχει εκεί πρεσβεία, προξενείο ή επίτιμο πρόξενο που να δύναται όντως να παράσχει προξενική προστασία εν προκειμένω κατά τρόπο ασφαλή, αποτελεσματικό και πρόσφορο. Πολίτες της Ένωσης που διατηρούν την ιθαγένεια περισσότερων του ενός κρατών μελών θεωρούνται μη αντιπροσωπευόμενοι, εάν κανένα από τα κράτη μέλη των οποίων έχουν την ιθαγένεια δεν αντιπροσωπεύεται στην τρίτη χώρα.

Οι μη αντιπροσωπευόμενοι πολίτες της Ένωσης έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν προστασία από την πρεσβεία ή το προξενείο οποιουδήποτε κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν προξενική προστασία σε μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες υπό τους ίδιους όρους όπως και για δικούς τους υπηκόους, χωρίς να προβαίνουν σε διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, κ.λ.π., με σεβασμό στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται ειδικότερα από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης.

Το κράτος μέλος ιθαγένειας του πολίτη της Ένωσης που δεν αντιπροσωπεύεται σε τρίτη χώρα διατηρεί πάντοτε το κυριαρχικό δικαίωμα να παρέχει προξενική προστασία στον υπήκοό του ζητώντας τη μεταβίβαση της αίτησης ή της υπόθεσης από το κράτος μέλος από το οποίο ο εν λόγω πολίτης ζητά ή λαμβάνει προξενική προστασία, χωρίς όμως αυτός να συντείνει στο μη παροχή αποτελεσματικής προξενικής προστασίας στον μη αντιπροσωπευόμενο πολίτη. Εφόσον το κράτος μέλος ιθαγένειας επιβεβαιώσει ότι παρέχει προξενική προστασία στον μη αντιπροσωπευόμενο πολίτη, το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση παραιτείται από την υπόθεση.

Σε περίπτωση που μη αντιπροσωπευόμενοι πολίτες σε τρίτη χώρα συνοδεύονται από μέλη της οικογένειάς τους που όμως δεν είναι οι ίδιοι πολίτες της Ένωσης, προξενική προστασία παρέχεται στα τελευταία στον ίδιο βαθμό και με τους ίδιους όρους που θα παρεχόταν στα μέλη της οικογένειας των πολιτών του συντρέχοντος κράτους μέλους, τα οποία δεν είναι οι ίδιοι πολίτες της Ένωσης, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο ή πρακτική.

Η προξενική προστασία που παρέχεται σε μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες περιλαμβάνει συνδρομή σε περιπτώσεις, π.χ.,

- ο σύλληψης ή κράτησης,
- ο διάπραξης εγκλήματος με θύμα τον πολίτη
- ο σοβαρού ατυχήματος ή σοβαρής ασθένειας
- ο βοήθειας και επαναπατρισμού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης
- ο ανάγκης προσωρινών ταξιδιωτικών εγγράφων.

Σε περίπτωση που παρασχεθεί προξενική προστασία σε μη αντιπροσωπευόμενο πολίτη, αυτός αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψουν στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια τα έξοδα της προξενικής προστασίας που του παρασχέθηκε, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τους υπηκόους του συντρέχοντος κράτους μέλους. Το, δε, κράτος μέλος που παρέχει συνδρομή μπορεί να ζητήσει επιστροφή των εξόδων αυτών από το κράτος μέλος ιθαγένειας του μη αντιπροσωπευόμενου πολίτη, εντός εύλογης προθεσμίας, που δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες.

Τέλος, η Οδηγία επίσης εισάγει την έννοια «ηγετικού κράτους», δηλ. ενός κράτους μέλους της Ένωσης που αντιπροσωπεύεται σε τρίτη χώρα και αναλαμβάνει το συντονισμό της παροχής προξενικής προστασίας σε μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες άλλων κρατών μελών σε περιόδους κρίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, οι κατά τόπο αντιπροσωπείες της Ένωσης συνεργάζονται στενά με τις πρεσβείες και

τα προξενεία των κρατών μελών, διευκολύνουν επίσης την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους, και με τις τοπικές αρχές, και εν γένει διαθέτουν πληροφορίες σχετικά με τη συνδρομή που θα μπορούσαν να δικαιούνται οι μη αντιπροσωπευόμενοι πολίτες της Ένωσης.

Βιβλιογραφία

Αντωνόπουλος Κ./Μαγκλιβέρας Κ., Το δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας, 3η έκδοση (Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2017)

Οικονομίδης Κ., Απαραβίαστον και ετεροδικία των διπλωματικών υπαλλήλων μετ' αναφοράς και εις τα περί προξενικών υπαλλήλων κρατούντα: Ανάλυσις των Συμβάσεων της Βιέννης του 1961 και 1963 (Αθήναι: Χ. Παπούλιας 1975)

Οικονομίδης Κ., Εισαγωγή στο διπλωματικό και προξενικό δίκαιο: τα όργανα του κράτους στις διεθνείς σχέσεις (Αθήνα/Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 1989)

Παπακώστας Α.-Β., Η ετεροδικία των διπλωματικών αντιπροσώπων, 2^η έκδοση (Αθήναι, 1971)

Παπακώστας Α.-Β., Το δίκαιο των διπλωματικών και προξενικών σχέσεων (Αθήνα, Κομοτηνή : Α. Σάκκουλας, 1989)

Νάσκου-Περράκη Π./Ζάϊκος Ν./ Χαϊνογλου Κ. (επιμ.), Διπλωματικό και Προξενικό Δίκαιο: Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής (Αθήνα/Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2010)

Νάσκου-Περράκη Π./Ζάϊκος Ν., Εισαγωγή στο δίκαιο των διπλωματικών και προξενικών σχέσεων: θεωρία και πρακτική, 2η έκδοση (Αθήνα/Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2015)

Νάσκου-Περράκη Π./Ζάϊκος Ν., Διπλωματικό και προξενικό δίκαιο: κοινοβουλευτική, πολιτιστική, οικονομική και επιχειρηματική διπλωματία (Αθήνα/Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2016)

Ρούκουνας Εμμ., Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, 3^η έκδοση (Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2019).

Σκαλτσάς Κ. Ι., Οι διπλωματικοί αντιπρόσωποι εν τω πλαισίου των διεθνών σχέσεων και του διεθνούς δικαίου (Θεσσαλονίκη, 1972)

Χατζηκωνσταντίνου Κ./ Αποστολίδης Χ./ Σαρηγιαννίδης Μ., Θεμελιώδεις Έννοιες στο Διεθνές Δημόσιο Δίκαιο, 2η Έκδοση (Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλας, 2014)

Austermann F., European Union Delegations in EU Foreign Policy: A Diplomatic Service of Different Speeds (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2014).

Barston R. P., Modern diplomacy, 2nd ed. (London: Longman, 1997)

Bátora J., ‘Does the European Union transform the institution of diplomacy?’, 12(1) Journal of European Public Policy (2005), σελ. 44-66.

Berridge G. R./James A., A dictionary of diplomacy (Basingstoke: Palgrave, 2001)

Berridge G. R., Διπλωματία: Θεωρία και Πρακτική (Αθήνα: εκδ. Τουρίκη, 2007)

Cahier Ph., Le droit diplomatique contemporain (Geneve: Droz), 1964

Denza E., Diplomatic Law – Commentary on the Vienna Convention of Diplomatic Relations, 3rd ed. (Oxford: Oxford University Press, 2008)

Do Nascimento e Silva G. E., Diplomatic Law – Commentary to the Vienna Convention on Diplomatic Relations (Leiden: A. W. Sijthoff, 1972)

Feltham R. G., Diplomatic handbook, 7th ed. (London: Longman, 1998)

Hamilton, K./Langhorne R., The practice of diplomacy: its evolution, theory and administration (London: Routledge, 1995)

Koops J./Macaj G., The European Union as a diplomatic actor (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015)

Koufa K., ‘Aspects of consular relations between Greece and the United Kingdom: Considering consular amenability to local jurisdiction in the light of customary international law, the Consular Convention between the United Kingdom and Greece and the Vienna Convention on Consular Relations’, 1 Hellenic Review of International Relations (1980), σελ. 375 επ.

Lee L. T., Vienna Convention on Consular Relations (Leiden: A. W. Sijthoff, 1966)

Lee L. T./Quigley J., Consular Law and Practice, 3rd ed. (Oxford: Oxford University Press, 2008)

Magalhães J. Calvet de, Manual diplomático: direito diplomático, prática diplomática, 4e ed. (Lisboa: Ed. Bizâncio, 2001)

Marcantonatos L. G., Les Relations Consulaires aux termes de la Convention de Vienne du 24 Avril 1963 (Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Διεθνούς Δημοσίου Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, 1974)

Nahlik S. E., ‘Development of Diplomatic Law’, 222 Recueil des Cours de l’Académie de Droit International de la Haye (1990), σελ. 201 επ.

Pancrácio J.-P., Dictionnaire de la diplomatie (Clermont-Ferrand: Ed. Micro Buss, 1998)

Perez de Cuellar J., Manuel de derecho diplomático (México: Fondo de Cultra Económica, 1997)

Plantey A., Principes de diplomatie (Paris: Pedone, 2000)

Quigley J./Aceves W.J./Adela Shank S., The law of consular access: a documentary guide (London: Routledge, 2000)

Salmon J., Manuel de Droit Diplomatique (Bruxelles: Bruylant, 1994)

Satow E., A guide to diplomatic practice (New York: Cambridge University Press, 2011)

Sen B., A diplomat’s handbook on international law and practice, 3rd ed. (Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 1988)

Wouters J./Duquet S., ‘The EU and International Diplomatic Law: New Horizons?’, 7(1) The Hague Journal of Diplomacy (2012), σελ. 31–49.

Διαδικτυακοί Τόποι

https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=iii-3&chapter=3&lang=en

https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=iii-6&chapter=3

https://legal.un.org/ilc/summaries/9_5.shtml

<https://www.mfa.gr/dimereis-sheseis-tis-ellados.html>

https://ec.europa.eu/consularprotection/home_en

